

Område: Regional Udvikling
Afdeling: Miljø og Råstoffer
Journal nr.: 15/20835
Dato: 22. maj 2015

Revision af regionens strategi for jordforureningsindsatsen. Høring af nye, bærende principper for indsatsen.

Baggrund

Det daværende regionsråd vedtog i 2012 en strategi for regionens indsats på jordforureningsområdet. Strategien blev efterfølgende fulgt op med en rammeplan for indsatsen: "Grundvandsstrategi 2016", som fastlagde hovedsporet for den grundvandsrettede indsats i perioden 2013-2016.

Der er nu behov for en revision af strategien som følge af lovændringer, ny viden om bl.a. grundvandetets sårbarhed fra den statslige grundvandskortlægning der afsluttes i år, samt ændringer i, hvilke områder kommunerne skal udarbejde indsatsplaner for. Derudover vil det være naturligt at revidere strategien nu, hvor "Grundvandsstrategi 2016" er på vej til at være udført.

Proces

Regionens miljøudvalg ønsker en proces, der sigter mod at skabe størst mulig dialog om de grundlæggende principper med interessenterne på området, før regionsrådet lægger sig fast på principperne og herefter begynder at udarbejde den konkrete strategi. Den konkrete strategi vil efter den politiske behandling blive sendt i offentlig høring, hvorefter høringssvarene behandles og strategien vedtages i den endelige form – medio 2016.

Den offentlige indsats overfor jordforurening

Region Syddanmark har hovedansvaret for indsatsen overfor "herreløse" jordforureninger inden for regionens område. Det betyder, at regionen skal finde, undersøge og gennemføre en indsats over for forureninger, der truer grundvand, menneskers sundhed, overfladevand eller natur. Opgaven er omfattende, dels er der mange forurenede arealer, dels er der mange ofte modsatrettede hensyn, der skal afvejes, og endelig er der store økonomiske og sundhedsmæssige risici forbundet med opgaven.

Regionen skal tilrettelægge og prioritere opgaverne således, at de løses både effektivt og i en rækkefølge, der giver den størst mulige sikkerhed og det størst mulige udbytte for de investerede penge.

Hvis et forurenede areal kan udgøre en risiko for den aktuelle anvendelse til bolig, børneinstitution, offentlig legeplads eller truer vandværker og vigtige grundvandsressourcer, overfladevand eller natur, skal regionen udføre en detaljeret undersøgelse og risikovurdering af forureningen. Hvis forureningen viser sig at udgøre en væsentlig risiko, er det også regionens opgave at gennemføre en indsats for at reducere risikoen til et sundhedsmæssigt acceptabelt niveau. Derimod forudsættes det efter lovgivningen at en indsats over for jordforurening i forbindelse med byggeri og anlæg gennemføres af bygherren.

Regionens opgaver på jordforureningsområdet

Regionens opgaver, som de er beskrevet i Jordforureningsloven, er:

- At opspore og kortlægge forurenede og muligt forurenede arealer samt grundvandsforureninger i tilknytning hertil.
- At gennemføre undersøgelser på muligt forurenede arealer inden for indsatsområderne, herunder undersøgelser på boliggrunde inden for en frist på et år, såfremt grundejeren anmoder om det.
- At gennemføre miljø- og sundhedsmæssigt begrundet indsats over for jord- og grundvandsforurening i indsatsområderne.
- At gennemføre indsats efter værditabsordningen for boligejere.
- At varetage myndighedsopgaver på kortlagte arealer, særligt i tilknytning til privatfinansieret indsats over for jordforurening i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder.
- At bidrage til statens og kommunernes arbejde med grundvandskortlægning og vandplaner samt de efterfølgende indsatsplaner og -programmer.
- At rådgive beboere på arealer der kan være forurenede i forskellig grad.
- At behandle forespørgsler i forbindelse med køb og salg af fast ejendom.

Det er således ikke alle opgaver der kan prioriteres, idet en række opgaver er bundet af enten lovgivning eller koblet til driften af eksisterende anlæg, der sikrer vandforsyning eller menneskers sundhed.

Prioritering af indsatsen overfor jordforurening – forslag til nye bærende principper

De mere end 4.000 forurenede grunde i regionen stiller løbende krav til en skarp prioritering af de økonomiske ressourcer, så samfundet får mest for pengene. Det betyder, at regionen skal fastlægge en prioriteringsrækkefølge for indsatsen.

I det følgende fremlægges regionsrådets forslag til hvilke principper, der skal være bærende for regionens indsats fremadrettet.

Overordnet prioritering

Regionsrådet har med vedtagelsen af 'Revision af Region Syddanmarks strategi for indsatsen over for jordforurening i 2012 fastlagt, at

1. Indsatsen over for grundvandstruende forureninger i grundvandsindsatsområder har højeste prioritet
2. Indsatsen over for aktuelle indeklimateproblemer på boliggrunde prioriteres højt
3. Indsatsen over for jordforureninger, der kun udgør en risiko ved fysisk kontakt prioriteres kun i helt særlige tilfælde

Fra 2014 indgår opgaven med at beskytte overfladevand og natur mod virkningerne af jordforurening i jordforureningsloven tillige med beskyttelse af grundvand og menneskers sundhed. Derfor er der behov for på ny at fastlægge den overordnede prioritering af indsatsen.

Regionsrådet foreslår

- at den overordnede prioritering af indsatsen fremover skal være:

- 1. Indsatsen overfor grundvandstruende forureninger i grundvandsindsatsområder har højeste prioritet*
- 2. Indsatsen overfor indeklimate problemer på boliggrunde prioriteres højt*
- 3. Indsatsen i forhold til overfladevand og natur samt overfor jordforurening med kontaktrisiko prioriteres sideordnet:*
  - 3a Indsatsen overfor overfladevand og natur prioriteres kun i særlige tilfælde*
  - 3b Indsatsen overfor jordforurening med kontaktrisiko prioriteres kun i særlige tilfælde*

Prioritering af grundvandsindsatsen

Med regionsrådets vedtagelse af "Grundvandsstrategi 2016" i 2013, blev det fastlagt, at grundvandsindsatsen færdiggøres områdevis med udgangspunkt i en prioriteret rækkefølge af grundvandsindsatsområderne. Formålet var at sikre overblik. Ved denne prioritering undersøges alle grundvandstruende forurenede lokaliteter i et område, før indsatsen går videre til det næste område. Herved undgås, at værdien af gennemførte oprensninger ødelægges af andre forureningstrusler, som der ikke var overblik over. Men bagsiden af overblikket er, at indsatsen kan komme for sent frem til mere truende forureninger i de lavere prioriterede områder i regionen. Regionen ønsker at der fremadrettet skal sikres en bedre balance mellem overblik og fremdrift.

Regionsrådet foreslår

- at det bærende princip bliver, at prioritere en områdevis indsats rettet alene mod de typer forureninger som udgør den største risiko for vandforsyningen (de højmobile stoffer som chlorerede opløsningsmidler, MTBE og visse pesticider)

Herved nedprioriteres den grundvandsrettede indsats mod andre typer af forureninger.

Pesticider – en særlig udfordring

Pesticider er den stofgruppe, der de seneste år har lukket flest indvindingsboringer – og derfor en naturlig bekymring for mange vandforsyninger. Dette er dels et resultat af, at en fokuseret indsats gennem årtier rettet mod forureninger med chlorerede opløsningsmidler har været succesfuld – ellers ville disse stoffer have lukket mange boringer. Men den er også dels et resultat af, at den danske strategi overfor pesticider har været at forebygge gennem godkendelsesprocessen – og den har vist sig ikke altid at have været grundig nok.

Pesticidpåvirkningen kan stamme fra både den regulære anvendelse i landbruget (fladebelastning) og fra punktkilder, som f.eks. vaskepladser, oplag og spild. I henhold til jordforureningsloven kan regionen kun gennemføre en indsats over for punktkilderne, og derfor vil et samarbejde med andre aktører som kommuner og vandforsyninger være oplagt, da vi tilsammen har mulighed for at løfte en samlet indsats over for pesticider i grundvandet.

Det anslås, at der har været over 40.000 landbrug i regionen, som alle kan have potentielle pesticid-punktkilder. Hidtil er der på landsplan fundet pesticider i grundvandet ved stort set alle undersøgte potentielle pesticidpunktkilder. Langt fra alle forureningerne udgør en risiko i sig selv, men den samlede belastning fra flere kilder kan udgøre et problem over for drikkevandsressourcen eller en aktuel indvinding. Det kræver et bredere samarbejde at løfte denne opgave. Regionen påtager sig et ansvar, men inviterer alle øvrige til at deltage.

Regionsrådet foreslår

- at opprioritere en indsats rettet mod pesticidpunktkilder, der truer vandforsyningen, i områder hvor kommune og vandforsyning tager medejerskab for opgaven.

Indvinding eller ressource?

Regionens indsats er rettet mod grundvandstruende jordforureninger i de aktuelle indvindingsoplande (IVO) og i områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD). Dele af OSD-områderne er også indvindingsoplande, mens resten udgør en strategisk ressource for den fremtidige indvinding af drikkevand.

Regionsrådet foreslår

- at indsatsen rettes mod såvel den nuværende indvinding som den strategiske ressource.

Dermed gennemføres indsatsen områdevis for de enkelte områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande uden for disse.

Rækkefølgen af den områdevise indsats: mest godt grundvand for pengene

Der skal fastlægges et nyt bærende princip for rækkefølgen af den områdevise indsats.

Inden for regionen er der store lokale forskelle på den naturlige beskyttelse af grundvandet (sårbarheden), behovet for indvinding af grundvand og antallet af jordforureninger, der truer grundvandet.

Regionsrådet foreslår

- at den fremtidige områderækkefølge baseres på et princip om mest godt grundvand for pengene.

Det betyder, at rækkefølgen fastlægges ud fra hensyn til sårbarhed, behov for indvinding og omkostninger til håndtering af jordforureninger - med henblik på at få mest godt grundvand for pengene.

Opprioritering af områder med få alternativer

Inden for regionen er der betydelige forskelle i mulighederne for at finde nyt godt grundvand til indvinding, ved f.eks. at flytte indvindingsboringerne eller hente vand fra dybere magasiner, hvis den bestående indvinding ødelægges.

Regionsrådet foreslår

-at områder, hvor det er vanskeligt at finde nyt godt grundvand, hvis den bestående forsyning ødelægges, også skal prioriteres. Dette er uafhængigt af øvrige aktørers indsats.

Ikke bevaringsværdige indvindinger

Nogle vandværker kan betegnes som ikke bevaringsværdige på sigt, f.eks. indvindinger i byområder med mange grundvandstruende forureninger og aktiviteter, indvindinger med korte, dårligt beskyttede boringer eller vandværker truet af andre kvalitetsproblemer i vandet.

Regionsrådet foreslår

- at nedprioritere indsatsen, hvor den på længere sigt ikke giver mening. En sådan beslutning forelægges politisk.

Akutte grundvandsforureninger

I helt særlige tilfælde kan det være hensigtsmæssigt at fremrykke en indsats overfor en enkelt forurening, der udgør en særlig stor og akut risiko overfor værdifuldt grundvand, uagtet at området som forureningen ligger i, er lavere prioriteret. Det kan f.eks. være forureninger som udgør en særlig stor og akut risiko overfor værdifuldt grundvand, eller hvis en forurening kan komme ud af kontrol hvis indsatsen udskydes.

Regionsrådet foreslår

- at regionen i helt særlige tilfælde fremrykker en indsats overfor en enkelt punktkilde, hvis den udgør en særlig stor eller akut risiko.